

شهر آرا

مجله شما

دریافت نسخه الکترونیک شهر آرا مجله از SHARRARANEWS.IR

گزارشی از اداره تسهیلات آموزش اثران آستان قدس که تلاششان شبانه روزی است

خانواده رضاقفل ساز هم پیدا شدند

ماجرای پیر مردی که از ۲۶ سال قبل تاکنون هر روز پروندگان را غذای دهد

۴۶ هزار پیدا شده در داخل حرم

۴۶ هزار و ۱۰۵ نفر پیدا شده عدد بزرگی است، اما تمام این افراد گم شده‌هایی هستند که در یک سال گذشته طی زیارت در حرم مطهر از خانواده‌های خود دور، جدا یا گم شده‌اند. بیشترین گم شده‌ها بین پسران زیر ۱۰ سال و بعد از آن دختران زیر ۱۰ سال ایرانی است...

پایان ابهام زندگی پیر مرد معروف کوچه بهاء التولیه

بعد از ۱۵ روز جست‌وجو در این هفته با همراهی خیرخواهان، خانواده رضاقفل ساز و دوستانش پیدا شدند و چنانچه حرم هم از سرد خانگی بیرون کشیده شد و با همراهی خانواده‌اش و اهالی تپل المحله و البته اقوام تازه پیدا شده سرانجام تشییع و در بهشت رضاع (دفن) شد...

همیشه مهمان دار

با خودم عهد کردم وقتی به مشهد آمدم، هر روز برایشان گندم بپاشم. از همان روزی که مشهدی شدم و یک مشت گندم خریدم و به حرم مطهر رفتم و برایشان گندم پاشیدم تا به امروز که ۲۶ سال می‌گذرد، به عهدم وفادار مانده‌ام؛ باروزی ۲ کیلو گندم...

گزارشی از حضور زن‌ها به عنوان شاغل در حرم مطهر

خدمت بانوانه

گزارشی از اداره تسهیلات امور زائران آستان قدس که تلاششان شبانه روزی است

۶ هزار پیدا شده در داخل حرم

موسوی ادامه می دهد: «خدمات دیگری نیز در این دفاتر ارائه می شود که خدماتی همچون وجود مترجمان به زبان های مختلف برای خدمت رسانی به قومیت ها و زائران غیر ایرانی، ارائه فوریتهای پزشکی مستقر در دفاتر و استقرار سرویس های بهداشتی از جمله آن هاست.» وی می افزاید: «افراد گم شده تا ۸ ساعت در دفاتر نگهداری می شوند و پس از آن بسته به شرایطی که دارند به فوریتهای اجتماعی و سایر بخش های سامان دهی تحویل داده می شوند.»

● پسران بیشتر گم می شوند

موسوی با اشاره به اینکه براساس آمارها پسران زیر ۱۰ سال بیشتر از دختران گم می شوند، می گوید: «در یک سال گذشته بیش از ۱۱ هزار و ۵۵۸ پسر زیر ۱۰ سال گم و تحویل دفاتر ما شده اند. این در حالی است که ۱۰ هزار و ۱۶۳ دختر زیر ۱۰ سال نیز در این مدت گم شده اند.» طبق گفته های او همچنین براساس آمار دختران گم شده ۱۱ تا ۲۰ سال ۳۸۵۸ نفر، زنان ۲۱ تا ۳۰ سال ۳۰۰۵ نفر و زنان بالای ۳۱ سال ۹۷۰۶ نفر گزارش شده است. همچنین طبق آمار ثبت شده پسران ۱۱ تا ۲۰ سال ۳۳۰۹ نفر، ۲۱ تا ۳۰ سال ۲۷۶ نفر و ۳۱ سال به بالا ۱۳۸۶ نفر بوده اند. رئیس اداره امور تسهیلات زائران آستان قدس از گم شده های غیر ایرانی در داخل حرم

افراد کنار نقاره خانه می ایستادند و با بلندگو نام گم شده و نام خانواده اش را صدا می زدند. «وی ادامه می دهد: «بعد از این تاریخ به تعداد دفاتر در صحن های مختلف اضافه شد و تا امروز ۱۰ دفتر در صحن های انقلاب، آزادی، کوثر، ورودی شیخ طوسی، ورودی طبرسی، گور شاد، ورودی باب الرضا (ع)، رواق دارالحججه و صحن جامع رضوی ایجاد شده است که به صورت شبانه روزی آماده خدمت رسانی هستند.»

موسوی با اشاره به اینکه بیش از ۱۰۰۰ نفر در ۳ نوبت در این دفاتر حضور دارند، می افزاید: «تمام این دفاتر به وسیله شبکه ای به هم متصل هستند و به محض ورود فرد پیدا شده، مشخصات وی ثبت می شود و به دلیل برخط و یکپارچه بودن سامانه اطلاع رسانی در این بخش، اسامی ثبت شده در هر یک از این دفاتر به صورت هم زمان در سایر دفاتر نیز امکان پیگیری دارد.»

● دلجویی و ارائه خدمات تایید آشدن خانواده

رئیس اداره امور تسهیلات زائران آستان قدس اظهار می کند: «بعد از اینکه فردی پیدا می شود، اگر بزرگسال باشد، روان شناسان و تیم متخصص از او دلجویی می کنند و اگر کودک باشد به وسیله اسباب بازی سرگرم می شود تا خانواده او مراجعه کنند.»

۴۶ هزار و ۱۰۵ نفر پیدا شده عدد بزرگی است، اما تمام این افراد گم شده هایی هستند که در یک سال گذشته طی زیارت

در حرم مطهر از خانواده های خود دور، جدا یا گم شده اند. سرنوشتی که ممکن است برای هر کسی رخ دهد و طی زیارت پدر و مادر پیر یا فرزند خردسال خود را گم کند، ایرانی و خارجی هم ندارد. طبق آمار اداره امور تسهیلات زائران آستان قدس رضوی بیشترین گم شده ها بین پسران زیر ۱۰ سال ایرانی و بعد از آن دختران زیر ۱۰ سال ایرانی است. آن طور که سید احمد موسوی، رئیس این اداره، می گوید: در همین راستا برای اینکه زائری دچار مشکل نشود ۱۰ دفتر گم شدگان در حرم مطهر راه اندازی شده است تا هیچ گم شده ای سردرگم نشود.

● گم شده ها را با بلندگو صدا می زنند

موسوی درباره تاریخچه شکل گیری دفاتر گم شدگان که امروز سردر آن ها به نام پیدا شدگان و رسیدگی به امور گم شدگان در حرم مطهر تابلو خورده است، می گوید: «اولین دفتر پیدا شدگان و رسیدگی به امور گم شدگان آبان ماه سال ۶۸ در صحن انقلاب راه اندازی شد. تا قبل از این دفتر،

پسرهای
زیر ۱۰ سال
بیشترین گم شده
و پیدا شده در
حرم مطهر
هستند

بانویی خیرخواه که نام کنیز گرفت

حرف اول

رضاکسنوی
مدیر شهرآرامحله منطقه ثامن

«پریزاد» می تواند یادآور نام یک زن به معنای زاده پری و زیبا باشد و نیز می تواند یادآور نام بانویی سخاوتمند در عصر تیموریان باشد که برای مشهدی ها و بیشتر زائران بارگاه رضوی نامی آشناست، همان اسمی که بر سردر

مدرسه ای واقع در ضلع جنوبی حرم مطهر امام رضاع (ع) و شمال مسجد گوهر شاد نقش بسته است که واقف و سازنده این بنای تاریخی و زیباست. آری، در طول دوره های مختلف تاریخی، زنان زیادی بوده اند که با استعداد و نفوذ و ثروت خود اقداماتی مؤثر و ماندگار انجام داده اند و نام خود را بر دیوار تاریخ حک کرده اند. ایمن زنان فارغ از انتظارات جامعه تأثیر بسزایی داشته اند که یکی از این زنان «پریزاد» است. پریزاد از نوادگان ربیع بن خنیم معروف به خواجه ربیع بوده که گفته می شود ندیمه گوهر شاد آغا همسر شاه رخ میرزا بوده است. نقل شده است که پس از پایان ساخت مسجد گوهر شاد، کمی از مصالح آن اضافه آمد و خانم گوهر شاد که بانی ساخت آن مسجد بود، این مصالح اضافی را به ندیمه خود که مورد لطف و علاقه اش بود بخشید و به این ترتیب پریزاد خانم مدرسه ای به همین نام ساخت. البته پریزاد را ندیمه گوهر شاد می دانند، ولی وقف نامه بحث برانگیزی وجود دارد که در آن بانو پریزاد و همسرش این گونه معرفی شده اند: «... علیا جناب عصمت و عفت پناه طهارت پریزاد خانم از اولاد خواجه ربیع قدس سره و منسوب به تاج المخدرات گوهر شاد واقف مسجد جامع و همسر سالله الاطیاب و الانجاب، عمده السادات العظام آقا میرزا محمد میرک الحسینی خادم سرکار فیض آثار و روضه رضویه و متولی مزار فیض الانوار خواجه ربیع الدین ابن الخنیم ...» به دنبال همین اگر متنی این وقف نامه دارای اصالت و قابل اعتماد باشد، چنان بانویی نمی توانست است کنیز کسی حتی بانویی چون گوهر شاد بوده باشد. متأسفانه عمده کنیه های اولیه مدرسه در حین مرمت های پیشین از بین رفته و نتیجه نام و القاب بانوی آن نامشخص مانده است، به این علت در طول زمان بانوی واقف مدرسه از منسوب بودن به گوهر شاد تبدیل به کنیز وی شده است. یکی از اولین راویان این نسبت فریزر انگلیسی است که پس از سفر به مشهد در سال ۱۳۳۱ قمری نوشته است: «بانوی مدرسه پریزاد از جواری گوهر شاد آغا است و در همان وقت که خانم او مسجد گوهر شاد را می ساخت، او

نیز این مدرسه را بنا کرد.» پس از او هم این خبر رواج عمومی یافت و بیشتر کسانی که در باره بناهای تاریخی شهر مشهد مطلبی نوشته اند، بانو پریزاد را از زمره کنیزان گوهر شاد معرفی کرده اند. آنچه مسلم است، مدرسه یاد شده در سال ۸۲۳ ق در دوره تیموریان و در زمان حکومت شاه رخ میرزا به وسیله پریزاد احداث شده است و پس از ساخت مدرسه، تولید آن راه به همسرش میرزا میرک حسینی که متولی مزار خواجه ربیع نیز بود، واگذار کرده است. این بنا یکی از مدارس تاریخی و معروف حوزه علمیه مشهد به شمار می آید و از آغاز وقف طلاب بوده است و در زمان های مختلف حدود ۲۰ تا ۳۰ طلبه در آن زندگی و درس می خواندند. این مدرسه ۳۰ متر مربع مساحت دارد و در ۲ طبقه ساخته شده است و ۴ ایوان و ۲۲ حجره و یک کتابخانه دارد که دارای ویژگی های معماری دوره تیموری است و آجرکاری و کاشی کاری های بی ماندنی دارد، آجرهایی با رنگ های آبی نیلی و کهربایی که نقش های گل و برگ آن ها چشم هر بیننده ای را به خود جلب می کند. بر سردر مدرسه کنیه ای وجود دارد که خبر از چندین بار مرمت و تعمیر بنا در دوره های مختلف می دهد، اما در سال ۱۳۵۴ ش و در جریان توسعه اطراف حرم مطهر بخش هایی از این مدرسه تخریب شد که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به اهتمام آستان قدس رضوی در سال ۱۳۶۸ با همان الگو و طرح سنتی اولیه بازسازی شد. اکنون اداره این مدرسه که یادگاری از بانویی بزرگ و خیرخواه است، زیر نظر شورای برنامه ریزی و مدیریت حوزه علمیه خراسان قرار دارد. ■

از نگاه دوربین

شهرآرا

آراستگی برای چهل و یک سالگی

انقلاب و مبارزان و انقلابیون سال های دور مشهد بود که ۳۰ نمونه از این تصاویر هم در خیابان های مختلف به نمایش درآمد. علاوه بر این موارد به سنت هر سال پاتوق های انقلاب هم برپا شد که برگزاری انواع جنگ شادی، سرودهای دسته جمعی، برگزاری مسابقه های مختلف و... از جمله آن ها بود و شهروندان در بولوار حاجی حسینی کارگر (شارستان) در ره باغ سلام در آن شرکت کردند. گفتنی است هم زمان با برپایی راهپیمایی ۲۲ بهمن تعداد زیادی پارکینگ نیز به صورت موقت جدا از پارکینگ های گذشته در اختیار شهروندان قرار گرفت تا برای شرکت در راهپیمایی مشکلی نداشته باشند. ■

هم زمان با ۴۱ ساله شدن پیروزی انقلاب اسلامی، تمامی معابر اصلی حرم مطهر با نصب پرچم، ریسه، پارچه نوشته و عکس آراسته شدند. به گزارش شهرآرامحله، با همت اداره فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن ۶۰۰ پارچه پرچم ایران در مناطق مختلف این محدوده نصب شد. همچنین ۵۰۰ ریسه مناسبی در خیابان های شیرازی و شهید نواب صفوی نصب شد. یکی از کارهای دیگری که امسال هم زمان با آغاز دهه فجر انجام شد، نمایش تصاویر شهدای

فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا(ص) گفت: کام‌اول خط‌سوم قطار شهری مشهد با سرعت مطلوب در حال اجراست و در صورت تخصیص اعتبار امکان مسافری در محدوده حرم مطهر رضوی تا ۱۵ ماه آینده فراهم می‌شود. به گفته سردار سعید محمد در صورت تأمین منابع مالی، این قرارگاه تا ۱۵ ماه آینده مسیر ۵ کیلومتری میدان شهدا تا باب‌الجواد(ع) و پایانه مسافری

امام رضا(ع) را آماده مسافری می‌کند. آنچه هست اینکه ایستگاه باب‌الجواد(ع) از مهم‌ترین ایستگاه‌های خط ۳ قطار شهری مشهد است که موقعیت آن در حاشیه خیابان شهید اندرزگو مقابل درودی صحن جامع رضوی واقع شده است و در ۴ طبقه احداث خواهد شد. همچنین ایستگاه دیگری با نام شارستان در خیابان آیت... شیرازی ۱/۲ واقع شده است.

خانواده رضا قفل ساز هم پیدا شدند

پایان ابهام زندگی پیرمرد معروف کوچه بهاء‌التولیه

و در بهشت رضا(ع) دفن شد.

● رضا از پدر دار و خانه دار هیچ ندید

تنهایی رضا قفل‌ساز که هیچ وقت حاضر نشد بعد از آن جریان‌ها به گفته دوستش تن به ازدواج بدهد، حال با پیدا شدن برادرهای ناتنی اش از ابهام درآمد. مهدی جاویدیان که در ۸۰ سال عمرش هیچ وقت رضا را ندیده بود، از روزگار رفته چنین تعریف می‌کند: پدر من مرحوم عبدالرحیم سر کوچه چهارباغ دار و خانه آجازه‌ای داشت و صاحب ۲ زن بود که از زن اول صاحب ۴ فرزند و از زن دوم صاحب یک پسر به نام رضا بود. سال ۱۳۲۶ وقتی پدرم از دنیا رفت، گو یا رضا کوچک‌ترین فرزند او با ۶ سال محسوب می‌شد، اما چون از زن دیگری بود، راه ۲ خانواده جدا شد و هر کدام سر نوشتی پیدا کردند. البته من هیچ وقت رضا را ندیده بودم. یکی از برادرهای بزرگ‌ترم تا ۵ سال قبل به اوسر می‌زده که او هم فوت کرد و کسی نفهمید رضا کجا زندگی می‌کند. از چند سال قبل برادر زاده‌ام از روش‌های مختلف خیلی دنبال او گشت و پیدایش نکرد تا اینکه از طریق فرد خیر خواهی متوجه شدیم که رضا، برادری که تاکنون اسمش می‌آمد، به تازگی فوت کرده است.

● تحصیل کرده و خلاق

آن طور که همسایه‌های رضا قفل‌ساز هم روایت می‌کنند، این پیرمرد معروف تپل‌المحله حرف نمی‌زد، ولی اگر چیزی هم می‌گفت، آن قدر بجای حساب شده بود که نشان می‌داد درک و سوادش بالاست. از طرف دیگر تا حدود زیادی مسلط به زبان عربی بود و ذهن خلاق در کارهای فنی داشت. به عنوان نمونه سیم‌هایی که در اثر سوختن لاستیک خودروها به جا می‌ماند را با سمباده سفید و با دستگاهی که خودش ساخته بود، تبدیل به فنر می‌کرد که بعد از فروش تعداد زیادی فنر از مغازه او بیرون کشیدند. او با فروش همین فنرها زندگی می‌گذراند.

● سرنوشتی که با یک مزاحمت عوض شد

«حدود ۵۰ سالگی بود که آقا رضا را می‌شناختم، اما چون آدم توداری بود و علاقه‌ای نداشت از سرنوشتش بگوید، برای همین در حد یک قفل‌ساز می‌شناختمش که تنها در یک مغازه قدیمی زندگی می‌کند و کارهایش را همان جا انجام می‌دهد.»

علیزاده این را می‌گوید و توضیح می‌دهد: پیرمرد همیشه می‌گفت زن و بیچه‌ای ندارد، اما از اقوامش چیزی نمی‌گفت. بی‌آزار بود و دوست هم نداشت با همسایه‌ها رفت‌وآمد کند. از سر دل سوزی برای من و سالش زمستان امسال در سرما چندبار سراغش رفتم که دست کم برای خواب به خانه‌ام بیاید، اما نیا آمد و در یکی از همین شب‌های سرد همان چراغ نفتی اش آتش گرفت و همه چیز تمام شد.

بعد از این موضوع چون کسی را نداشت، جنازه او به پزشکی قانونی منتقل شد و اموال مانده‌اش را هم شهرداری جمع کرد. از میان همین اموال با برگ تحصیل او و همراهی یک خیر خواه دیگر از طریق ثبت احوال خانواده‌اش را پیدا کردیم که بی‌خیال از سرگذشت او بودند. البته دوست قدیمی او هم پیدا شد، مردی به نام توانا.

طبق گفته‌های توانا، رضا قفل‌ساز همان طور که عکس‌های فراوانش در کنار هوایماها نشان می‌دهد، عشق آسمان و خلبانی بود. برای همین هیچ وقت مدرسه را با همین آرزو رها نکرد تا اینکه در جریان دل‌بستگی به دختری که پدرش از قضا سرهنگ حکومت بود، به دستور این سرهنگ روی پرونده تحصیلی او در دوران دبیرستان مهر قرمز می‌خورد و برای همیشه از تحصیل محروم می‌شود. این طور می‌شود که آقا رضا ابتدا به سماور سازی، سپس به قفل سازی و فرس سازی روی آورد و از حدود سی سالگی تا پایان عمر همان یک مغازه محل کار و زندگی اش می‌شود.

آدم‌های خیر همیشه ماجراهای شنیدنی و جذابی دارند؛ همچون جواد علیزاده که نماد اخلاق یک محله است و در آخرین قدم خیرش توانست خانواده مرحوم رضا قفل‌ساز (رضا جاویدانی) که بیش از ۷۰ سال از آن‌ها خبری نبود را پیدا کند تا جنازه او روی زمین نماند.

آنچه هست، درست ۱۵ روز قبل در حادثه آتش سوزی مغازه رضا قفل‌ساز در کوچه بهاء‌التولیه تپل‌المحله سوخت و خود او هم که سنش از ۷۸ سال گذشته بود، در همین حادثه طعمه حریق شد. پیرمردی که تا آن روز حتی همسایه‌ها هم از خانواده او خبر نداشتند و به واسطه کارش او را قفل‌ساز می‌خواندند. بعد از این ماجرا در جریان تخلیه مغازه‌مهم سوخته، آلبوم‌های عکس و مدارک تحصیلی او از دل آتش بیرون کشیده شد که نشان می‌داد برخلاف آنچه خود آقا رضا این سال‌ها نشان می‌داد، چندان بی‌کس هم نیست، چرا که آلبومش پر از عکس‌های عزیزانی است که آن‌ها را در آغوش کشیده، در عروسی‌شان شرکت کرده است، با آن‌ها راهی کوه شده و مسافرت‌ها رفته است.

با همین عکس‌ها، پاکت چند نامه و کارت تحصیلی دبیرستان رضا که به دست علیزاده رسیده بود، او پیگیری پیدا کردن خانواده این پیرمرد از ثبت احوال تاداره آموزش و پرورش و روستای گرمه شد. در نهایت بعد از ۱۵ روز جست‌وجو در این هفته با همراهی یکی از اقوامش، خانواده رضا قفل‌ساز و دوستانش را پیدا کرد که سال‌های زیادی خبری از آن‌ها نبود. با قدم‌های خیر همین همسایه جنازه مرحوم رضا قفل‌ساز هم از سردخانه پزشکی قانونی بیرون کشیده شد و با همراهی خانواده‌اش و اهالی تپل‌المحله و البته اقوام تازه پیدا شده سرانجام تشییع

مطهر نیز خبر می‌دهد و می‌گوید: «در بین گم‌شده‌ها درصد خیلی کمی مربوط به زنان غیر ایرانی است. به دنبال همین ۵۶ دختر زیر ۱۰ سال، ۴۰۲ دختر تا ۲۰ سال، ۴۸۶ زن ۲۱ تا ۳۰ سال و ۳۰۳ زن بالای ۳۱ سال در میان گم‌شدگان امسال بوده‌اند.» به گفته وی همچنین ۵۹۸ پسر زیر ۱۰ سال غیر ایرانی، ۱۷۸ پسر زیر ۲۰ سال، ۱۷۸ مرد زیر ۳۰ سال و ۳۱۱ مرد بالای ۳۱ سال نیز در یک سال گذشته پیدا و تحویل خانواده‌هایشان شده‌اند. وی درباره اینکه در یک روز چند گم‌شده به دفتر پیدا شدند و رسیدگی به امور گم‌شدگان مراجعه می‌کنند یا تحویل داده می‌شوند، می‌گوید: «در روزهای پیک و غیر پیک آمارها متفاوت است، اما فقط در روز اول نوزده امسال بیش از ۴۰۰ نفر به ۹ دفتر گم‌شدگان مراجعه کردند یا تحویل داده شدند.»

● تحویل به خانواده فقط با کارت شناسایی

موسوی درباره چگونگی تحویل افراد گم‌شده به خانواده‌ها اظهار می‌کند: «تمامی افرادی که پیدا می‌شوند، فقط با کارت شناسایی تحویل خانواده‌هایشان می‌شوند. درباره غیر ایرانی‌ها اگر کارت شناسایی همراه خانواده نباشد، با استفاده از روش‌های روان‌شناسی و واکنش فرد تشخیص داده می‌شود فرد را تحویل دهند یا به مراجع مرتبط اطلاع‌رسانی کنند.» او درباره افراد گم‌شده معلول و دارای ناتوانی‌ها هم می‌گوید که این افراد بعد از چند ساعت به فوریت‌های اجتماعی تحویل داده می‌شوند. ■

shahraranews.ir

موروثی بودن شغل از
مادر به دختر

گزارشی از تاریخ حضور زن ها

خدمت

گل دفتر

بی شک سخن گفتن در باره حضور زنان فعال بیرون از خانه در تاریخ با پستونشین خوانده و در نقطه‌هایی هم که زیاد نیست، تصویری نشان داد برچسب‌های زنانه است و می‌گویند آن‌ها در شکار کرسی‌های مختلف در جامعه به خودی خود در طول زمان‌های مختلف آن قدر چشم‌گیر بودند. به دنبال همین در این شماره که انتشارش هم‌زمان شده است با ساخته است، سراغ زن‌هایی رفته‌ایم که با جایگاهشان تأثیر زیادی بر ج هست که تاریخ شکل‌گیری آن به قبل از فوت حضرت رضا (ع) (۲۰۲۰) قدس رضوی به کوشش الهه محبوب و زهرا طلایی سری به همین گذشت بیرون بیاوریم که برگرفته از طرح پژوهشی گزیده اسناد زنان شاغل در آستان قدس است که نشان از فعال

۵۴

شوشتی

دبیر شهرآرامخانه

● زنان زیارت‌نامه‌خوان

اینکه نخستین زنان در حرم مطهر در چه سالی و برای چه کاری فعال شده‌اند، مشخص نیست، اما طبق اسناد موجود نخستین شغلی که برای زنان دیده می‌شود، شغل زیارت‌نامه‌خوانی است. زیارت‌نامه‌خوان‌ها نایب‌الزیاری بعضی شاهان، درباریان، صاحب‌منصبان و بعضی از واقفان را براساس وقف یا نذر برعهده داشتند و وظیفه آن‌ها علاوه بر قرائت زیارت‌نامه و انجام آداب زیارت، قرائت قرآن در حرم مطهر بود، اما زیارت‌نامه‌خوان زن تنها در دوره شاه عباس اول صفوی وجود داشته و از همان زمان تاکنون هیچ‌وقت دوباره شرایط پرداختن به این کار برای زنان به وجود نیامده است. در زمان شاه‌عباس اول مقرر می‌شود زیارت‌نامه‌خوان زن در حرم مطهر بگذرانند که در زمان‌های قرق‌زنانه حاضر شود. در آن زمان «آغا فاطمه زیارت‌نامه‌خوان» این منصب را برعهده داشت و حقوق بگیر بود.

● جایگزینی زنان در کفشبانی به جای خواجه‌ها

تاریخ نشان می‌دهد که زنان زیادی در بخش کفشبانی حرم مشغول به کار بودند و به‌عنوان شاغل حقوق می‌گرفتند، البته این شغل هم در دوره زمانی طولانی از جمع مشاغل زنانه حرم حذف شده بود و سال‌های زیادی کفشداری‌ها در حرم مردانه بود تا اینکه حدود ۲ سال قبل در دوره تولیت حجت‌الاسلام و المسلمین رئیسی تصمیم به واگذاری بخشی از کفشداری‌ها به خادم‌های زن شد. ابتدا یک کفشداری واگذار شد تا زنان با سابقه بالای خادمی در آن خدمت کنند و به مرور تعداد این کفشداری‌ها و زنان کفشدار افزوده شد.

۱۱

حال آنکه سندها نشان می‌دهد کفشبانی از شغل‌های قدیمی زنان در حرم مطهر بوده است. اولین کفشبان‌های زن هم به دوره شاه‌عباس دوم برمی‌گردند که اسناد آن تا اواخر دوره صفوی موجود است.

نکته جالب توجه در این باره جایگزینی زنان کفشبان با خواجهگان (افرادی که در بار عصر صفوی مشغول به کار بودند. تعدادی از این خواجهگان در مشهد سکونت داشتند، خدماتی را در آستانه مقدسه و بخش زنان انجام می‌دادند، حتی نظارت بر موقوفات مسجد گوهرشاد در بازه‌ای از زمان با خواجه‌هایی بوده است که از طرف شاه تعیین می‌شدند) بود. از آنجایی که در دوره صفوی حرم مطهر نوبتی برای زیارت بانوان با نام قرق بانوان وجود داشت و در این مدت حرم در اختیار بانوان قرار می‌گرفت، احتمالاً از این خواجه‌ها که کارکردنشان در بخش زنانه ایرادی نداشت، استفاده می‌شد که بعدها تصمیم بر جایگزینی آن‌ها با

زنان گرفته شده است.

همچنین ۲ نفر از زنانی که به این سمت گماشته شده‌اند، مادر و دختر بوده‌اند و حتی در سال ۱۱۱۴ق نوه ایشان نیز درخواست این شغل را براساس قانون واگذاری موروثی مشاغل در آستانه مطرح می‌کند که به وی سپرده می‌شود. برای برخی از این کفشبان‌ها اصطلاح کفشبان ایام زنانه عنوان شده است. از جمله خواجه‌هایی که قرار جایگزینی آن با زنان کفشبان در دوره شاه‌عباس صادر شده، خواجه‌نی بوده است که دوزن به جای او کفشبان قرق زنانه شده‌اند. این افراد برای کفشبانی ۱۵۰ من غله دریافت می‌کردند (دوسوم گندم و یک‌سوم جو).

● زنان بخورسوز

عطر حرم این روزها در بازار هم پیدا می‌شود، عطری که هنگام زیارت از تمام صحن و رواق‌های حرم امام‌رضا(ع) به مشامان می‌رسد که با پیشرفت علم دستگاه آن رادر هوا پخش می‌کند، حال آنکه همین عطر پاشی در گذشته دستی انجام می‌شد.

این شغل که در اواخر دوره صفوی در حرم مطهر ایجاد شد، در دست زنان بود. مدت زیادی هم زنان این کار را با عنوان بخورسوزی انجام می‌دادند که تا پایان دوره افشاری ادامه پیدا کرده است.

۱۱

وظیفه فرد بخورسوز، خوش بوکردن فضای حرم مطهر با استفاده از عود و عنبر بود.

در اسناد نام ۳ زن به‌عنوان بخورسوز یاد شده است که در ایام زنانه انجام وظیفه می‌کردند.

این سه زن برای انجام این کار به ازای هر ۶ ماه در زمان پادشاهی نادرشاه، ۱۰ عدد نادری دستمزد می‌گرفتند. البته این حقوق بالا و پایین دارد، مثلاً در سندی برای ۶ ماه به یکی از آن‌ها یک تومان و ۲۵۰۰ دینار مقرر پرداخت شده است.

● مهندسی زنان در حرم

شاید امروز نتوان هیچ مهندس زنی در حرم مطهر پیدا کرد که کارش نقشه‌کشی ساختمان باشد، اما در گذشته به‌ویژه با انجام اصلاحات در نظام اداری ایران که از اواخر دوره قاجار شروع شد، برخی مشاغل متناسب با نیازهای جدید به وجود آمد. در آستانه نیز این شغل‌ها ایجاد و برخی از آن‌ها به زنان واگذار شد، از جمله کارمند بایگانی کتابخانه آستانه، ماشین‌نویسی و مهندسی. به‌عنوان نمونه در سندی که نشان از درخواست ماشین‌نویس زن به تاریخ سال ۱۳۱۴ دارد، نام آن‌ها آمده است یا بانو ملک اوکتایی که نامش در فهرست غیاب‌های کارمندان آستانه به‌عنوان بایگانی کتابخانه درج شده است. همچنین در همین اسناد نام زنی به‌عنوان

زنان برای کار در حرم از چه مزایایی برخوردار بودند؟

حضور زنان برای خدمت در حرم مطهر در تمام سال‌هایی که آن‌ها حضور داشتند و دارند، با فرازونشیب‌های زیادی همراه بوده است. نمونه آن هم در بهره‌مندی از حقوق و مزایای این حضور که امروز بیشتر آن افتخاری است، خلاصه می‌شود. در گذشته سندهای آن از دوره شاه‌عباس صفوی موجود است، هر زنی که در حرم مطهر به‌کار گرفته می‌شد، به ازای انجام کار حقوق می‌گرفت که این موضوع در دوره افشاری هم وجود داشت. همچنین در دوره قاجار و پهلوی اول به جز تعداد اندکی که بیشتر از طبقات بالای جامعه بودند، بقیه حقوق‌بگیر بودند. به‌عنوان نمونه در دوره صفوی زنان هم از امکانات موجود برای کارکنان برخوردار بوده‌اند، مثلاً صرف غذا در مهمان‌سرا، دفن رایگان در حرم و اشتغال فرزندان بعد از فوت مادر.

حال آنکه از اوایل دوره پهلوی اول که حضور زنان در حرم کم‌رنگ شد و حتی سسال‌هایی اصلاً در خدمت‌ها حضور نداشتند. از سال‌های ابتدایی دهه ۱۳۸۰ دوباره زنان با نام خدمه و خادم‌یار به‌کارگرفته شدند. البته دیگر تعدادی از مزایای سال‌های گذشته را ندارند که از جمله آن‌ها جای قبر رایگان را می‌توان نام برد.

موروثی بودن شغل هادر تاریخ زیاد دیده می شود، اما نکته جالب در این است که حتی بین مادر و دختر هم این موضوع رعایت می شده است. در مجموع بین حدود ۶۵۶۹ سند که با کلیدواژه زنان در حرم مطهر نگهداری می شود، سندهایی وجود دارد که نشان می دهد بایبری یا زکرافتادان مادر، دختر جایگزین او شده است. البته در اسنادی هم دیده می شود

که برخی همسران مردان شاغل در آستان قدس در قسمت های مربوط به زنان مشغول به کار بوده اند. همچنین طبق همین اسناد مشخص است که برخی زنان در چند سمت کار کرده اند و مواجب گرفته اند. مشاغلی هم هستند که به نظر می رسد در شرایطی به طور موقت ایجاد شده اند.

به عنوان شاغل در حرم مطهر

بانوانه

اما اگرهای فراوانی همراه است، تاریخی که در نقطه هایی ناعادلانه درباره زن ها سخن گفته و آن ها را ده است که اگر در ترازوی سنجش علم، دانش و تاریخ امروز قرار دهیم، با این مواجه می شویم که نقض دستی بر آتش داشته اند. افرادی که شاید نسبت تعدادشان با مردها مقایسه پذیر نبوده، ولی حضورشان بوده است که آدم ها بتوانند تا مدت ها اسم آن ها را در تاریخ به ذهن بسپارند و درباره آن ها حرف به میان فرارسیدن روز زن و مادر (تولد حضرت فاطمه (س)) بین همه اتفاقات و قصه هایی که بشر برای تاریخ جامعه داشته اند. بهترین گواه تاریخی برای نشان دادن همین زنان فعال، شاغلان زن در حرم مطهر بوده و (ق) برمی گردد. در این گزارش با همراهی و تلاش های سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان هته و تاریخ (دوره صفویه، افشار، قاجار و پهلوی اول) در حرم مطهر زده ایم تا از دل تاریخ موضوعاتی را بیت زن ها خارج از خانه به عنوان شاغل در چند قرن پیش دارد.

آن ها عمدتاً از طبقات بالای اجتماع بودند و به نظر می رسد اختصاص این سمت به آن ها فرامی شود، زیرا انجام وظیفه را به نایب خادم می سپردند و این نایب خادمه ها بودند که مواجب دریافت می کردند. البته برخی از آن ها به نیابت پدر بزرگ مشغول به خدمت می شدند. از جمله دختر فراموشی کشیک اول است که بعد از فوت پدر بزرگش خادمه مسجد ریاض می شود و حقوق خادمی پدر بزرگش در حقش برقرار می شود. که در کنار اسم های مختلف نام تعدادی از همسران ناصرالدین شاه هم از جمله خادم های زن آمده است.

● ضابطان و جاروکنان

جاروکنی همچنان ادامه دارد و خادم های زن و مرد انجام می دهند و مثل گذشته که اینجا یاد خواهیم کرد، خدمت جداگانه محسوب نمی شود. البته امروز حرم مطهر جاروکن های پولی هم دارد.

جاروکنی اصطلاحی است که در سندی به عنوان شغل ثبت شده است، اما توضیح سند درباره شرح وظیفه این زن معلوم می کند که جاروکنی بخشی از وظایف ضابطه ها بوده است. زنان ضابطه در این سند شامل حدود ۱۵ زن بودند. به نظر می رسد منظور از آن ها یک سمت باشد. همه این افراد حقوق بگیر زن حرم محسوب می شدند که برای حدود ۶ ماه خدمت به عنوان زنان ضابطه، کالا و پول نقد گرفته اند. کالا هم بیشتر شامل غلات به میزان ۵۰ من و نقد هم ۳ تومان و ۲۰۰۰ دینار می شود.

حضور زن ها در حرم مطهر که از یکی، دونفر آغاز شده امروز با توسعه این مکان و همچنین افزایش زائرها به ۲۰۰۰ نفر رسیده است

● کنیزها

کنیز، سمتی برای چند زن است که نامشان در برخی اسناد آمده است، اما وظایف مشخصی برای آن ها در دست نیست. جز اینکه در سندی وقف کنیزی آمده است. وظیفه او تهیه دارو و غذای بیماران به عنوان بیماردار تعریف شده است.

● خادم های زن ۲۰۰۰ نفر شدند

حضور زن ها در حرم مطهر که از یکی، دونفر آغاز شده و امروز با توسعه این مکان و همچنین افزایش زائرها بیشتر شده است. اکنون ۲۰۰۰ زن در حرم مطهر فعال هستند که ۲۵۱ نفر از آن ها به عنوان خادمه (خادم افتخاری) و ۱۷۵۰ نفر دیگر در قالب خادمیار شناخته می شوند. این بانوان در رواق های ویژه خواهران علاوه بر خدمت در کفشداری که طی یک تا ۲ سال گذشته اضافه شده است، در ۹ حوزه تطهیر، سقایی، خدمت صندلی تاشو، انواریاری (مرتب کردن کتاب های ادعیه)، غبارروبی، مهریاری، تحویل چادر، جاروبرقی و نیز انتظامات نماز در صحن های مرکزی فعالیت می کنند.

مهندس در سال ۱۳۱۷ سند خورده که در سند دیگری سمت او در حرم مطهر نقشه کشی ساختمان قید شده است. ناگفته نماند که در همین زمان تعداد زنان شاغل در دارالشفای هم افزایش یافته است. زن هایی که از خیلی سال پیش در دارالشفای حرم کار می کردند و شغل هایی همچون داروسازی، بیمارداری، عذب دارالشفای (بخش اداری)، امینه و رخت شویی را برعهده داشتند.

● متولی بودن زنان

متولی بودن زنان که به موقوفه ها و اداره کردن آن ها برمی گردد، مربوط به زمانی است که برخی اوقاف، تولیت موقوفه خود را به فرزندان پسرشان واگذار می کردند. در صورت انقراض پسران، تولیت به فرزندان دختر می رسید و ایشان برای تولیت موقوفه، حق التولیه از حرم مطهر دریافت می کردند. برخی موقوفات آستان قدس دارای چنین شرایطی بودند و در پاره ای اوقات متولی آن ها طی قرن ها زن بوده است.

همچنین در دوره افشاریه که برای مدتی اداره مسجد جامع گوهرشاد با اداره آستانه یکی شد و زیر نظر متولی آستانه قرار گرفت، برای اداره بخشی از امور تصمیم بر به کارگرفتن زنان شد. در همین زمان طبق سندی از زن سیدی یاد شده است که خادم مسجد جماعت بوده است، حال آنکه سمتی با عنوان خادم مسجد در این دوره برای زنان دیده نمی شود. البته برای ۶ ماه کار خادمی در ذی القعدة ۱۱۵۲ق به سیده بیگم ۶ تومان و ۶ خروار جنس هم تعلق گرفته است.

● آرزو کلیددار تا خادمی دور ضریح

امروز زنان کلیددار ضریح مطهر نیستند، اما گویا در زمانی بوده اند. البته در این موضوع سند قطعی وجود ندارد، فقط در سندی اشاره

شده که پیرزنی کلیددار بقعه حضرت رضا (ع) بوده است که به دوره سامانیان برمی گردد (قبل از آنکه ضریح مطهر ساخته شود، محل ضریح فعلی دارای بقعه بوده است). از آنجایی که در این باره سند مشخص و معتبری وجود ندارد، چندان روی آن تحقیق نشده است.

خلاف این ابهام در تاریخ، درباره حضور زن ها دور روضه منوره (اطراف ضریح مطهر) سندهای زیادی هست. روضه منوره ای که محبوب ترین مکان در حرم مطهر است و خادم های زیادی تمایل خدمت در این بخش را دارند. در دوره صفوی تنها از یک خادمه حرم در این بخش نام برده شده که اشیایی را وقف حرم کرده است.

همچنین در دوره قاجار، خادمه های آستانه برخی به عنوان خادمه ضریح خوانده شده اند. در واقع زنانی دارای عنوان شغلی با تعیین مواجب بودند که اشتغال به خدمت نداشتند.

نخستین شغل زنان در حرم چه بود؟

زیارت نامه خوانی که به عنوان شغل در حرم مطهر برای زنان و مردان تعریف شده بود، نخستین شغل زنان طبق اسناد موجود محسوب می شود. شغلی که برای زنان در دوره شاه عباس اول ایجاد شد و فقط در همان دوره به اجرا آمد، اما برای مردان تا دوره قاجار ادامه داشت. بعد از آن سایر شغل هایی که برای زنان در دوره صفوی ایجاد شده است، شامل کفشداری، خادمه حرم، خادم دارالشفای و عذب دارالشفای است. در سندهای دوره افشاریه تنها به نام بخورسوز، خادمه مسجد گوهرشاد و بیماردار دارالشفای برمی خوریم. در دوره قاجار تعداد مشاغل هم در نوع و هم تعداد افزایش می یابد. در دارالشفای سرکار فیض آثار، شغل بیماردار در ادامه دوره های قبل برای زنان وجود دارد و تعدادی شغل جدید از جمله بیماردار، امینه دارالشفای، نایب پرستار، داروساز، زنان مُرضعه، جارو و بکش و رخت شسو، کنیز، خادمه یا نایب الخادمه، ضابطه، نایب ضابطه و امینه حرم ایجاد شده است. البته در این دوره نامی از زیارت نامه خوان، کفشداری و بخورسوز که در دوره صفوی به افشاری وجود داشته است، دیده نمی شود. به نظر می رسد یا به طور کلی انجام آن از سوی زنان لغو شده یا اینکه جزو وظایف ضابطه های زن بوده است. در دوره پهلوی استفاده از خدمات زنان در قسمت های دیگر آستانه هم انجام شد، همچون بخش های آموزشی و اداری.

ماجرای پیرمردی که از ۲۶ سال قبل تاکنون هر روز پرندگان را غذا می دهد

همیشه مهمان دار

هم محلی

از نماز ۲ مشت دیگر می ریزم و هنگام غروب هم یک مشت دیگر. تقریباً روزی ۲ کیلو گندم می پاشم. هر مشت گندمی که می پاشم، به نیت سلامتی و شفاست. برایم دعای این پرندگان تا به حال که خیلی خوب بوده است و با وجود اینکه هم سن و سال هایم از بیماری های زیاد رنج می برند، اما من صحیح و سالم هستم.

● پرنده ها ساعت ریختن گندم را یاد گرفته اند

می گوید پرندگان را دوست دارد، اما تا به حال هیچ پرنده ای را در قفس نگه نداشته است: پرندگان را خیلی دوست دارم. برایم فرقی ندارند یا کریم باشد یا زاغ.

هر وقت ببینم دور و بر خانه و بام می چرخند، برایشان گندم می پاشم، خیلی وقت است که عادت شده اند و می دانند چه ساعتی گندم می پاشم و همان ساعت می آیند.

وقتی می بینم کبوترها و یا کریم ها می آیند و منتظر گندم هایی هستند که من می پاشم، خیلی خوش حال می شوم. اعتقاد دارم که این لطف خداوند است. روزهای برفی و روزهایی که هوا خیلی گرم است، تعدادشان بیشتر می شود، اما برای همه آن ها گندم هست. تا چند ماه پیش، پشت حسینیه رحیمیان برایشان حوض آب باسیمان درست کرده بودم و صبح به صبح برایشان آب تمیز داخل حوض می ریختم تا در کنار گندم آب هم بخورند، اما شهرداری هم حوض و هم زمینی که با دست سیمان کرده بودم تا محل ریختن گندم و دانه خوردن پرنده ها باشد را خراب کرد و الان جلودر خانه ام گندم می پاشم. هر چند روز یک بار هم جلودر خانه را تمیز می کنم. ■

هنوز آفتاب زده لب بام حسینیه رحیمیان می نشیند. عادت ۲۶ ساله شان شده است، آن قدر منتظر می شوند تا در سبزه رنگ خانه حمید لکزاییان باز شود و او با کاسه آبی رنگش برایشان مشت مشت گندم بریزد. لکزاییان نذر ندارد، اما هر روز صدقه روزش را گندم می کند برای پرندگان. کبوتر و گنجشک و حتی زاغ هم فرقی ندارد و مشت هایش را پر از گندم می کند و روی زمین برای پرندگان می پاشد. پیرمرد بازنشسته است و سال هاست که تهران آلوده تر از مشهد را رها کرده و به اینجا آمده است. از آن روز اول که مشهدی شد، خانه اش را چند قدمی حرم مطهر خرید تا هر روز صبح چشمش را رو به گنبد طلایی حرم باز کند. حال از این همسایگی باضامن آهو قصه های زیادی دارد که یکی از آن ها به گندم پاشی برمی گردد. روایت سخاوتی که قصه اش از آن یکی دوروز نیست، قصه عادت هم نیست، روایت دل مهربان اوست که برای پرندگان در سرما و گرمای جوشد و می تپد.

● با کبوترها عهد کرده بودم

متولد سال ۳۲ و بزرگ شده تهران است. ۳۰ سال در راهنمایی و رانندگی تهران خدمت می کند و سال سی و یکم بازنشسته و راهی شهر دیگری می شود. راهی شدنش به مشهد و دل در گرو نهادن به گنبد طلایی حضرت رضا (ع) را این گونه روایت می کند: سال ۷۲ بازنشسته شدم. چندباری به مشهد آمده بودم و همیشه با خودم می گفتم، بازنشسته که شدم با فراغ بال به مشهد نقل مکان می کنم و لطف حضرت بود که من را طلبید. از همان دفعه اول که به مشهد آمدم و کبوترهای حرم را دیدم، دلم همراهشان پر کشید. با خودم عهد کردم وقتی به مشهد آمدم، هر روز برایشان گندم پاشم. از همان روزی که به مشهد آمدم و یک مشت گندم خریدم و به حرم مطهر رفتم و برایشان گندم پاشیدم تا به امروز که ۲۶ سال می گذرد، به عهدم وفادار مانده ام.

● روزی ۲ کیلو گندم به نیت صدقه

لکزاییان سالیانه چند کیسه گندم می خرد و در حیاط خانه ای که در یک قدمی حرم مطهر است، زیر سایه بانی نگهداری می کند. هر روز چند مشت در چند نوبت برای پرندگان گندم می ریزد و به قول خودش این کار را علاوه بر وفاداری به عهدش، به نیت صدقه و سلامتی انجام می دهد.

اعتقادش این است دعای این پرندگان برایش از هر دعایی گیراتر است: صبح خروس خوان از خانه بیرون می آیم و به آقا سلام می دهیم. بعد از نماز ۲ مشت برای پرندگانی گندم می ریزم که دیگر گویی از آن خودم شده اند. ظهر هم بعد

از ۲۶ سال قبل تاکنون هر روز ۲ کیلو گندم به پرنده ها داده ام

مکان قبلی آقای لکزاییان برای ریختن گندم برای پرنده ها

مدیرکل برنامه ریزی و نظارت بر خدمات شهری شهرداری مشهد، منطقه ثامن را برترین منطقه شهری مشهد در ارائه خدمات شهری به زائران و مجاوران معرفی کرد. به گزارش شهردار محله، علیرضا صحرانورد گفت: طبق ارزیابی های انجام شده، برخلاف وسعت کم جغرافیایی و همچنین تعداد کمتر جمعیت ساکن منطقه ثامن نسبت به دیگر مناطق شهری مشهد، به علت

حضور جمعیت زائران بارگاه منور رضوی در طول سال و همچنین تعداد بالای واحدهای تجاری و اقامتی، حجم زیاده و به تبع آن ارائه خدمات شهری در این محدوده متفاوت است. به گفته وی در ایام عادی سال به طور میانگین روزانه ۶۰ تا ۶۵ تن زیاده از منطقه ثامن جمع آوری شده است که این رقم در ایام یک حضور زائران به روزانه حدود ۱۴۰ تن می رسد.

گام شهرداری در راستای گله مردم از تبدیل شدن پیاده روها به پارکینگ

نوغان اصلاح می شود

در محله

۰۹

ملک خانی
خبرنگار شهر آرامحله

فرقی نمی کند ساعت ۲ ظهر باشد یا ۸ شب، هر زمان از روز که بروید یا ترافیک است یا دعوا سر جای پارک. حدود ۲ سالی می شود که شهرداری تصمیم گرفته است برای حل این مشکل این خیابان را یک طرفه کند، اما این تصمیم هم کارساز نبود و کسبه و اهالی خیابان نوغان همچنان درگیر مشکلات ترافیکی هستند. با این همه به تازگی اهالی و کسبه این خیابان به دلیل اجرای کانال کشی های فاضلاب و جمع آوری آب های سطحی و هم سطح شدن پیاده رو با سواره رو، درگیر پارک کردن خودروها در پیاده رو و مقابل مغازه خود هستند. مشکلی که بارها از سوی شاهی، نماینده کسبه در شورای اجتماعی محله، مطرح و حتی به شهرداری منطقه ثامن نیز انتقال داده شده است، اما همچنان به قوت خود بابر است. در کنار این مشکل، مشکلات دیگری از قبیل کم عرض بودن خیابان و رفت و آمد عابران پیاده در طول خیابان اصلی نیز گریبان گیر چند ساله مردم است. این در حالی است که کسبه این خیابان راضی به اجرای طرح مسدود کردن خیابان به طرف میدان طبرسی مانند طرح اجرا شده در ۲ سال قبل هستند و حتی پیاده راه کردن خیابان نوغان یا توقف ممنوع. پیشنهاد و طرحی که صفری، سرپرست معاونت فنی و اجرایی شهرداری منطقه ثامن، ضمن تأیید از اجرای طرحی مشابه همین از سوی شهرداری در سال آینده خبر می دهد.

● یکی شدن پیاده رو و سواره رو

شاهی، نماینده کسبه محله نوغان در شورای اجتماعی، که در نوغان ۴ میوه فروشی دارد، ضمن اشاره به این موضوع می گوید: با اجرای طرح فاضلاب و کانال کشی، بسیاری از مشکلات بهداشتی این محله کم شده، اما مشکل ترافیکی برای کسبه ایجاد شده است. وی ادامه می دهد: بعد از پایان طرح فاضلاب، جای پیاده رو و سواره رو عوض شده است. از آنجایی که دیگر پیاده رو لبه ندارد، اکنون خودروها در پیاده رو هستند و عابران در خیابان!

یکی دیگر از کسبه محله نوغان هم ضمن اشاره به این معضل می گوید: هیچ کدام از کسبه خودرو شخصی نمی آورند و از موتور یا تاکسی استفاده می کنند. تمامی این افرادی که خودروهای خود را در پیاده رو پارک می کنند، مسافر یا رهگذر هستند.

کسبه های دیگر هم این طور حرف به میان می آورد: صبح به صبح باید درگیر پیدا کردن راننده خودروهای باشیم که مقابل در مغازه پارک کرده اند و رفته اند. چندین بار سر این موضوع دعوا شده است، اما فقط اعصاب ما به هم می ریزد و شهرداری و پلیس هیچ کاری نمی کنند.

● نوغان پیاده راه یا تعریض می شود

به دنبال اعتراض و گله کسبه و اهالی خیابان نوغان از شرایط به وجود آمده و پارک خودروها مقابل مغازه ها در پیاده رو، صفری، سرپرست معاونت فنی و اجرایی ثامن، می گوید: در طرح ابتدایی که برای این خیابان در نظر گرفته شده است، برخی از مغازه ها باید عقب نشینی کنند تا خیابان تعریض شود، اما این طرح به علت اینکه کسبه

همکاری نمی کنند، فعلا اجرا نمی شود.

طبق گفته های او این طرح زمانی اجرایی می شود که کسبه برای تغییرات به شهرداری مراجعه کنند و درخواست پروانه ساخت بگیرند، در این صورت باید عقب نشینی را هم انجام دهند.

وی ادامه می دهد: با این حال طرحی که شهرداری برای این خیابان دارد تا مشکل کنونی مردم حل شود، تعریض خیابان تا عرض ۵/۵ متر است.

به گفته وی همچنین پیاده راه کردن این خیابان هم به عنوان طرح پیشنهادی وجود دارد که هنوز بین این ۲ موضوع تصمیم گیری نشده است. طبق گفته های صفری، مردم و کسبه این خیابان هم به پیاده راه شدن این خیابان رضایت دارند، اما هنوز شهرداری هیچ کدام از این طرح ها را برای اجرا انتخاب نکرده است. این تصمیم به سال آینده موکول شده است و سال ۱۳۹۹ به طور حتم یکی از این طرح ها اجرایی می شود.

● رانندگان خاطی اعمال قانون می شوند

رئیس پلیس ایستگاه راهنمایی و رانندگی میدان طبرسی ضمن اشاره به اینکه پلیس رانندگان خاطی را اعمال قانون می کند نیز می گوید: به دلیل عملیات حفاری در خیابان طبرسی تردد در خیابان نوغان بسیار زیاد است. از طرف دیگر این خیابان مشکلات ترافیکی زیادی دارد و از معابری است که پلیس سعی می کند هر روز و در ساعات مشخص بازدید های میدانی داشته باشد.

به گفته این مقام مسئول پلاک خودروهایی که رانندگان آن ها پیاده رو را اشغال می کنند، در سامانه ثبت و اعمال قانون می شود، چراکه دیگر جریمه کاغذی وجود ندارد و مبلغ جریمه از طریق پیامک اعلام می شود.

V

هفته نامه محلی مردم مشهد / شماره ۳۶۲ / پنجشنبه / ۲۴ بهمن ۹۸

آی خبر

گزارشی از نخستین برج آبی مشهدی ها که با بازسازی حفظ شده است

منبعی با آب نامحدود

ملک خانی - اولین منبع آب مشهدی ها همان برج آب کشمیری هاست که سال هاست در نزدیکی خانه داروغه خودنمایی می کند. این منبع برای اهالی محله پایین خیابان آب شرب را تأمین می کرد و به علت نزدیکی به قبرستان خردو (کوچک) به منبع آب خردو در بین مردم معروف بود.

با لوله کشی منازل و تأمین آب شرب از طریق لوله، این منبع کارایی خود را از دست داد و برای سال ها به صورت مخروبه ای در کوچه سیابان خودنمایی می کرد. حال بعد از گذشت ۷۲ سال از زمان ساخت، در سال ۱۳۹۴ این منبع در فهرست آثار ملی ثبت شد و ۲ سال بعد یعنی در سال ۱۳۹۶ از سوی شهرداری منطقه ثامن مرمت و بازسازی شد تا تاریخ نخستین منبع آب برای این شهر بماند.

● قدمت اثر

این اثر تاریخی از آن جهت با اهمیت است که به عنوان اولین منبع آب مشهد شناخته می شود. منبع آب در سال ۱۳۳۲ هم زمان با دوره پهلوی دوم برای تأمین آب شرب اهالی محله پایین خیابان ساخته می شود.

ساخت این بنا به دستور حکومت انجام می شود و به دلیل اینکه محله پایین خیابان یکی از محله های پر سکنه مشهد قدیم به شمار می رفته است و در عین حال افراد و خانواده های صاحب نام از جمله داروغه، یزدان پرست، موسوی و... در این محله زندگی می کردند، این منبع آب در پایین خیابان ساخته می شود. سازمان آب منطقه مشهد وظیفه ساخت این منبع را برعهده می گیرد و این بنا بعد از یک سال یعنی در سال ۱۳۳۳ با کاربری عام المنفعه ساخته می شود.

● آخرین تکنولوژی برای ساخت برج آبی مشهدی ها

آب منطقه ای مشهد برای ساخت این برج آبی از آخرین تکنولوژی روز در سال ۱۳۳۲ استفاده می کند. این منبع از نیروی ثقلی برای ایجاد فشار لازم به منظور توزیع کمک می گیرد که این نکته از ویژگی های منحصر به فرد این اثر است. همچنین برای جلوگیری از هدر رفتن آب شیرین و تأمین آب شرب ساکنان منطقه، در کنار منبع آب یاد شده چاهی نیز حفر می شود. برخلاف منابع دیگر که حجم آب درون آن محدود بوده، این منبع به علت وجود چاه آب هیچ گاه بدون آب نبوده است و در واقع مانند قنات های قدیمی و پی آب ها همیشه آب داشته است. این منبع درجه آب نیز داشت که در مرمت های اخیر این درجه حفظ شده است.

● برج ۲ طبقه آب

این اثر تاریخی علاوه بر ویژگی هایی که یاد شد، به لحاظ معماری نیز درخور توجه است. در شکل ظاهری و نحوه استفاده از این بنا نیز از زمان ساخت تاکنون تغییرات چندانی ایجاد نشده و تقریباً به همان شکل اولیه باقی مانده است. برج آب کشمیری ها به صورت ۸ ضلعی و در ۲ طبقه ساخته شده است.

در بدنه زیرین، روزنه هایی برای ورود نور و در بدنه فوقانی روزنه های تهویه وجود دارد. همچنین طبقه فوقانی از ۲ پوسته مجزا تشکیل شده است که پوسته میانی استوانه ای محل اصلی ذخیره آب است.

ورود به داخل فضای زیرین از طریق یک ورودی که در ضلع شمالی قرار دارد، انجام می شود.

پس از ورود به این فضا از طریق یک راه پله فلزی می توان به طبقه فوقانی رفت. همچنین تراز ارتفاعی طبقه زیرین ۲ برابر طبقه فوقانی است.

● مرمت ۱۴ روزه

با توجه به اینکه این بنا در مسیر یکی از ره باغ های حرم مطهر قرار گرفت و ظرفیت تبدیل شدن به مکان گردشگری را داشت، سال ۹۶ هفده روز مانده به عید نوروز، شهرداری ثامن تصمیم می گیرد آن را مرمت و بازسازی کند. مرمت آن در همان زمان فقط ۱۴ روز زمان می برد و ۴ روز مانده به عید نوروز عملیات به پایان می رسد. البته یک بار دیگر حدود ۱۰ سال پیش این بنا مرمت می شود و تنها در چوبی ورودی تبدیل به فلزی و قسمتی از سقف چوبی داخل بنا نیز بازسازی می شود.

با این حال در مرمت اصولی سال ۹۶ بدنه خارجی پاک سازی می شود و بندکشی مجدد انجام می شود. همچنین لوله ها و تأسیسات زنگ زدایی می شوند و روی بدنه داخل منبع آب هم مرمت می شود. البته روزنه ها با توجه به اینکه دیگر استفاده نمی شود، برای جلوگیری از ورود و خروج پرندگان مشبک شده است.

۱۰

آخرین خبر

۱۱ اطراف حرم برای بهار ۹۹ گل آرایشی ویژه

معاون خدمات شهری شهرداری مشهد اعلام کرده است، امسال گل آرایشی ویژه‌ای در اطراف حرم مطهر انجام می‌شود.

۱۲ سردر ۸۵ خانه شهید پلاک افتخار نصب شد

۸۵ سردر از خانه‌های شهدای منطقه ثامن پلاک‌دار شدند که این پلاک‌ها افتخاری و همراه با عکس شهید است.

۱۳ هم‌قسم شدن مسئولان استان برای حمایت از سرمایه‌گذار

رئیس کل دادگستری استان هم‌زمان با دهه فجر در افتتاحیه هتلی در اطراف حرم گفت: مسئولان استان برای حمایت از سرمایه‌گذار هم‌قسم شده‌اند.

به گزارش شهرآرامحله، هر سال هم‌زمان با فرارسیدن نوروز شهر پر از گل و المان‌های مختلف می‌شود که در این راستا در اطراف حرم مطهر نمادهای اسلامی که باز یارت متناسب باشد دیده می‌شود. حال هم‌زمان با آغاز فعالیت‌های استقبال از بهار، آن طور که یعقوبی گفت، بخشی از این طرح در این محدوده شامل ایجاد دالان گل در پیاده‌راه آیت... و اعطای طبعی و طرح فرش گل ایرانی در دریاچه طوبی است. او همچنین به برپایی المان‌های نوری در این محدوده اشاره کرده و گفته است: این المان‌ها در نقاط مختلف اطراف حرم اجرا خواهد شد که از جمله آن می‌توان به المان ۲ بعدی نوری و چند منظوره آباژور شهری اشاره کرد. طبق گفته‌های یعقوبی برای استقبال از بهار نگاه ویژه‌ای به توسعه فضای سبز و گل کاری‌های این منطقه شده است و المان‌های مختلفی از جمله کندو، گل آرایشی انواع نیمکت‌های تلفیقی با گل و فلاور باکس‌های مختلف در این راستا در این محدوده اجرا می‌شود.

به گزارش شهرآرامحله، مهدی دانشمند، رئیس اداره فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن، با اعلام این خبر گفت: در گام نخست ۴۰۰ شهید در محدوده اطراف حرم مطهر شناسایی شدند که بعد از پیگیری متوجه شدیم تعداد زیادی از آن‌ها از محله کوچ کرده یا به رحمت خدایه افتاده‌اند. به گفته‌ی در این بین ۸۵ خانواده هنوز ساکن بودند که مرحله به مرحله بر سردر خانه‌هایشان پلاک‌های افتخار شهیدشان نصب شد که در آخرین مرحله هم‌زمان با دهه فجر ۱۵ پلاک دیگر آماده نصب شد. آن طور که دانشمند اشاره کرد، بعد از مرحله شناسایی شهدا، ضمن تجلیل، پلاک مشخصات شهید و بخشی از وصیت‌نامه و همچنین عکس شهید سردر منزل کوبیده می‌شود. او تأکید کرد: شناسایی‌ها همچنان ادامه دارد، خانواده‌های شهدایی که در محدوده ساکن هستند بر سردر خانه‌هایشان پلاک افتخار شهید نصب نشده است، می‌توانند با مراجعه به اداره فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه ثامن در خیابان یازدهم نواب صفوی در خواستشان را اعلام کنند.

به گزارش شهرآرامحله، صادقی در مراسم افتتاح هتل ضیافت‌الزهرات تأکید کرد: باید بخش خصوصی دولتی را حمایت کنیم تا هر روز شاهد رشد سرمایه‌گذاری و اشتغال در استان باشیم. دستگاه قضا به صورت طبیعی از چنین رویکردی منتفع خواهد شد، چرا که با هر اشتغال جدید یک پرونده از مجموعه پرونده‌های دادگستری کم و برعکس با هر بیکاری تبعاتی متوجه این دستگاه خواهد شد. به گفته‌ی بخش خصوصی برای رفع مشکلات خود به معاونت اقتصادی استاندار رضوی مراجعه کند و به سراغ مسیرهای انحرافی نروند، چرا که همه مسئولان استان حمایت می‌کنند. همچنین رزم‌حسینی، استاندار خراسان رضوی، در این مراسم گفت: سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری اشتغال‌زایی شایان توجهی دارد، پس باید شرایط برای سرمایه‌گذاران تسهیل شود. هتل ضیافت‌الزهرات در ادامه طرح نوسازی و بهسازی بافت پیرامون حرم با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ساخته شده و برای ۲۰۰ نفر اشتغال ایجاد کرده است.

حرف مردم

این ستون به حرف مردم و پیام‌های ساکنان منطقه اختصاص دارد. شهر و ندان می‌توانند مشکلات محله خود را با شمار هتماس ۳۷۲۸۸۸۱۰ و پیامک ۳۰۰۷۲۸۹ یا ما در میان بگذارند تا آن را به گوش مسئولان برسانیم.

مشکل آنتن دهی موبایل

افشار: اطراف حرم مطهر سالانه میلیون‌ها زائر به خود می‌بیند که نیاز به خدمات مختلف دارند، اما همچنان مشکل آنتن دهی موبایل در این محدوده حل نشده است و همیشه اختلال دارد. لطفاً چند دکل اضافه بگذارید که مردم از این سردرگمی خارج شوند.

اعتراض به کسبه

یوسفی: متأسفانه در بازار گنبدخشتی آخر شب جلور هر مغازه کلی زباله که شامل کارتن و... است، جمع می‌شود، آن هم به این دلیل که کاسب‌ها مغازه را تمیز می‌کنند و آشغال‌هایشان را در خیابان می‌ریزند. لطفاً واحد سدمعبر شهرداری بازدید کند و تذکر بدهد.

چرا حضور دادرز ممنوع شد

ثقلینی: از چندماه قبل به دستور داستانی و استانداری و با اجرای شهرداری استخدام دادرز در اطراف حرم ممنوع شده است. ما به‌عنوان کسبه معترض هستیم، چرا که دادرزها در این محدوده کمک خوبی به کار و کسبمان می‌کردند.

مردمک

سطل‌های دوقلوی جدید زباله به خاطر حفظ محیط زیست

(طرح جدید شهرداری منطقه ثامن در راستای تفکیک زباله)

*بولوار شارستان (شهید حاجی حسینی کارگر)

۱۴

دریافتی

